

ทำอย่างไรจึงจะตายดี : มุมมองทางวัฒนธรรม และความตายภาคปฏิบัติ

โสพล ศิริไสย์*

วัฒนธรรมไทยยอมรับความตายว่าเป็นเหรียญอีกด้านหนึ่งของการเกิด สามัญชนคนไทยสามารถพูดว่า “ตาย” ได้วันละนับร้อยครั้ง ตั้งแต่ “ตายจริง...ตายแล้ว...อ้ายตาย...ต้ายตาย...ตายเห...” หรือต่ำลงไปเรื่อยโดยไม่คิดประเพณีและไม่แสดงหุคนรอบข้าง ในขณะที่ความตายในวัฒนธรรมฝรั่งเป็นคำต้องห้าม (taboo) ในชีวิตประจำวัน เห็นได้จากวัฒนธรรมตะวันตกไม่ยอมรับคำอุทานประเภท “Oh...dead” หรืออะไรทำนองนี้

การแสดงออกทางภาษา (language performance) ด้วยการพูดถึงความตายได้อย่างเสรี ทำให้คนไทยเข้าใจความตายได้อย่างฉิวเฉียด และมองข้ามความตายว่าเป็นเรื่องอนาคต ไม่เคยนำประเด็นเรื่องความตายมาขยายเป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ในการรับมือกับความตายและเมื่อวันนั้นมาถึง อาการตอบสนองต่อความตายของคนไทยเรายังมักไม่สง่างามเหมือนที่เราสามารถพูดถึงความตายในชีวิตประจำวัน

แต่ระยะหลัง ๆ ความรู้เรื่องความตายก็ถูกนำมาเป็นประเด็นการอภิปรายในเวทีสาธารณะบ่อยขึ้น อย่างเช่นในการประชุมทางวิชาการเรื่อง “ทำอย่างไรจึงจะตายดี” ซึ่งจัดโดยวิทยาลัยศาสนศึกษา สถาบันน้องใหม่ในกำกับของมหาวิทยาลัย ร่วมกับคณะแพทยศาสตร์รามธิบดี จัดประชุมเรื่องนี้ขึ้นเมื่อปี 2542 ท่ามกลางผู้ฟังแน่นห้องประชุม

ข้อสังเกตบางประการจากการอภิปรายในครั้งนั้น คือ ความตายอันเป็นสัจธรรมอีกด้านหนึ่งของชีวิตนั้น ถูกมองในมิติความหมายที่แตกต่างกันไปตามภูมิหลังของแต่ละวิชาชีพอย่างน่าสนใจ แต่ละความหมายกลายเป็นตัวกำหนดท่าทีที่กระทำต่อความตายของคนในแต่ละวิชาชีพที่แตกต่างกันอีกด้วย

เริ่มจากวิชาชีพแพทย์และพยาบาลมาก่อน กลุ่มวิชาชีพนี้มองความตายในฐานะที่เป็น “ระยะสุดท้าย” ของชีวิตและนิยามความตายในเชิงกายภาพว่า หมายถึงการที่อวัยวะและระบบสำคัญของร่างกาย เช่น ระบบประสาท หัวใจ สมอง และระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย “วาย” คือหยุดทำงานทำให้ร่างกายไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ความบกพร่องของอวัยวะสำคัญส่วนใดส่วนหนึ่งย่อมมีผลต่อการทำงานของร่างกายทั้งระบบ

การมองความตายด้วยท่าทีดังกล่าวทำให้แพทย์อยากจะเอาชนะสิ่งที่ทำให้ผู้ป่วยตายให้ได้ด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์สมัยใหม่ต่าง ๆ นานาเพื่อช่วยยืดชีวิตของผู้ป่วยออกไปโดยอาจมิได้ใส่ใจกับความทุกข์ทรมานของผู้ป่วยอย่างที่ควรจะเป็น เช่น การใช้เครื่องช่วยหายใจ เจาะคอจนดูสยดสยองระยงระยางไปหมด ฯลฯ

ยิ่งเมื่อ “ธุรกิจการแพทย์” เข้ามามีบทบาทในการรักษาพยาบาลมากขึ้นก็ยิ่งทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพแพทย์และพยาบาลเพิ่มความมุ่งมั่นในการยืดชีวิตของผู้ป่วยมากขึ้น เพราะเป็นที่รู้กันว่าการยืดชีวิตของผู้ป่วยได้นานเท่าใดย่อมหมายถึงการเพิ่มขึ้นของตัวเลขรายรับของสถานประกอบการธุรกิจการแพทย์อย่างมีต้องสงสัย

* อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ปัญหาดังกล่าวนี้นักสตรจารย์นายแพทย์อรรถ-
สิทธิ์ เวชชาชีวะ เสนอทางออกว่า แพทย์มิได้อยู่ในฐานะ
ที่จะตัดสินใจขึ้นเป็นข้าราชการของผู้ป่วยโดยลำพังแต่
แพทย์จะต้องเคารพสิทธิของผู้ป่วยอย่างเคร่งครัด โดยบอก
ความจริงกับผู้ป่วยรวมทั้งญาติผู้ป่วยเพื่อให้สามารถตัดสินใจ
ได้ว่าจะยอมให้แพทย์ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อชีวิตของผู้ป่วย
ต่อไปอีกหรือไม่

ในขณะที่เดียวกัน ผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยจะต้องรู้จัก
ตั้งคำถามกับแพทย์ให้มากขึ้นกว่าเดิมว่าตนเองหรือญาติของ
ตนเองป่วยด้วยโรคอะไร จะต้องรักษานานเท่าไรและใช้เงิน
มากเท่าไร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการ
ตัดสินใจรับหรือปฏิเสธการรักษาพยาบาลจากแพทย์

ปัจจุบันมีผู้ป่วยด้วยโรคร้ายแรงไม่มีทางรักษาเป็น
จำนวนมากปฏิเสธการยืดชีวิตด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์
สมัยใหม่ แต่กลับมาใช้ชีวิตในระยะสุดท้ายกับครอบครัว
และตายจากไปอย่างอบอุ่น แต่ก็ยังมีผู้ป่วยอีกเป็นจำนวน
มากโดยเฉพาะผู้ป่วยที่มีฐานะทางการเงินดีมักจะถูกยืดชีวิต
ด้วยสายระโยงระยางในสภาพที่หมดสติ ไม่รับรู้ความ
ปรารถนาดีจากแพทย์ และจากญาติมิตรที่ห่วงใย เอื้อ
อาหารอยู่เบื้องหลัง คนป่วยประเภทนี้จึงไม่สามารถบอก
ใครต่อใครได้ว่า ตนเองมีความสุข หรือกำลังทุกข์ทรมาน
อย่างสาหัสกับชีวิตในระยะสุดท้ายของตนเอง

ส่วนความตายในมิติทางพุทธศาสนาซึ่งแสดงโดย
พระราชสุทธานมมงคล หรือหลวงพ่ोजริล พระสุปฏิปัน-
โน แห่งวัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี ก็เป็นมุมมองที่แตก
ต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง

หลวงพ่ोजริลแสดงธรรมออกมาในทำนองว่าพุทธ
ศาสนามีได้ให้ความสำคัญกับชีวิตในระยะสุดท้ายเหมือน
ทัศนคติทางการแพทย์ แต่มองเห็นว่าระยะเริ่มต้นกับระยะ
สุดท้ายของชีวิตเป็นสภาวะธรรมเดียวกันหมดภายใต้เงื่อนไข
ของการเกิดดับ ความไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เส้นแบ่งของวัย
หรือมิติของกาลเวลาจึงมีไข่มุกเพียงข้อเดียวที่ทำให้ชีวิตในวัยเริ่ม
ต้นและวัยชรามีความแตกต่างและแยกจากกันได้ในความ
หมายของธรรมะภาคปฏิบัติ

แต่ฝ่ายธรรมะภาคปฏิบัติมองเห็นว่า “ความดี”
สำคัญและยิ่งใหญ่กว่า “ความตาย” และได้แสดงธรรมนั้น
ให้เห็นความสำคัญของการทำความดีตั้งแต่เด็กๆ เพื่อสะสม

ความดีไว้เป็นสมบัติติดตัวสำหรับแต่ละคนเช่นการทำหน้าที่
ของลูกที่ดีด้วยการแสดงความรักและความกตัญญูต่อบิดา
มารดาผู้ให้กำเนิด การหมั่นศึกษาหาความรู้ และการทำงาน
เพื่อสาธารณประโยชน์ การให้ทานรวมทั้งการปฏิบัติกรรม
ฐานเพื่อให้จิตใจสงบแจ่มใส ฯลฯ

และในที่สุดเมื่อทุกคนทำ “ความดี” ก็จะ “ตาย
ดี” ได้เองตามกฎแห่งกรรมโดยไม่ต้องกังวลกับระยะ
สุดท้ายของชีวิตเพราะไม่มีใครรู้ว่ามันจะมาถึงเมื่อใดธรรมะ
ภาคปฏิบัติของหลวงพ่ोजริลจึงเป็นคำตอบของคำถามที่ว่า “ทำ
อย่างไรจึงจะตายดี” ที่ละเอียดลึกซึ้งและคลาสสิกอย่างยิ่ง
และมีตัวอย่างมากมายที่สนับสนุนคำกล่าวของหลวงพ่ोजริลที่ว่า
ทำความดีแล้วจะตายดี

พระครูอาทรประชานาถ หรือพระอาจารย์อลงกต
แห่งวัดพระบาทน้ำพุ พระสงฆ์ผู้อุทิศตนเป็นกัลยาณมิตร
คนสุดท้ายของผู้ป่วยโรคเอดส์เล่าถึง “ภาษาความตาย”
ซึ่งเป็นภาษาแห่งความดีที่ใช้ในการสื่อสารกันระหว่างตัว
ท่านกับคนป่วยที่กำลังจะหมดลมหายใจ

“ภาษาความตาย” ของท่านคือการปฏิบัติต่อผู้ป่วย
ด้วยความอ่อนโยนและเอื้ออาทร โดยใช้มือซ้ายของท่าน
จับมือซ้ายของผู้ป่วยส่วนมือขวาของท่านจะลูบศีรษะและ
หน้าผากของผู้ป่วยเบา ๆ พร้อมกับแผ่เมตตาออกไป ท่าน
พระครูอาทรประชานาถแสดงเหตุผลว่า ภาษาความตายทำให้
ผู้ที่กำลังจะสิ้นใจรู้สึกอบอุ่นและวิญญาณไปสู่สุคติ บาง
รายสิ้นใจไปพร้อมกับรอยยิ้มซึ่งเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมมากเพราะ
ท่านไม่เคยทราบมาก่อนว่าคนกำลังจะขาดใจตายก็สามารถ
ยิ้มได้

เรื่องภาษาความตายนี้ยังมีอะไรที่สามารถจะนำมา
พูดได้อีกบนความเชื่อที่ว่า ภาษาความตายมีพลังช่วยยก
ระดับจิตวิญญาณของคนให้สูงขึ้นได้ด้วยวิธีที่เป็นรูปธรรม
ชัด ๆ อีกตัวอย่างหนึ่งก็คือกรณีของสภาพสตรีชาวเหนือ
ท่านหนึ่งซึ่งได้รับการยกย่องเป็นคนไทยตัวอย่างประจำปี
2541

จากประวัติของเธอทำให้ทราบว่า หลังจากที่เธอ
ทราบว่าติดเชื้อ HIV จากสามี เธอได้เปลี่ยนแปลงวิถี
ชีวิตและเธอรู้สึกว่าคุณค่ามีค่ามากขึ้น เธอใช้เวลาที่เหลือ
ของชีวิตทำงานเพื่อผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคเอดส์โดยมิได้
นึกถึงตัวเองมากมายเหมือนเมื่อก่อน ผลแห่งการทำความ

คือทำให้ชีวิตของเธอมีก่า มีความหมายและมีกำลังใจที่จะอยู่ในโลกนี้ต่อไปอย่างมีความสุข จนกระทั่งวันนี้ เธอยังมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามอัธยาศัย เพราะเธอเข้าใจความตาย

ความจริงชะตาชีวิตของเธอก็มิได้แตกต่างไปจากคนที่มิได้ป่วยเป็นโรคเอดส์ จะตายทีหลังคนป่วยโรคเอดส์ แต่ระดับจิตวิญญาณของเธอถูกยกสูงขึ้นกว่าคนธรรมดาทั่วไปที่จะต้องตายเหมือนกับเธอ เพราะเธอเข้าใจภาษาความตายในขณะที่คนทั่วไปยังหมกมุ่นอยู่กับตัวเองที่เต็มไปด้วยความโลภ ความเห็นแก่ตัวและความบกพร่องทางจิตอีกสารพัดเหตุเพราะยังไม่เข้าใจภาษาของความตายและปล่อยวางเหมือนอย่างเธอ

ชุมชนของผู้ป่วยโรคเอดส์ที่วัดพระบาทน้ำพุก็อาจจะเป็นความเป็นไปในลักษณะเดียวกัน คือเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยความเอื้ออาทรและห่วงใยซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ คนป่วยที่ยังพอช่วยเหลือตัวเองได้ ก็จะทำหน้าที่ช่วยเหลือพยาบาลดูแลคนไข้ที่ป่วยหนักที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ทุกคนต่างมีสัจจะตามหาความ “รู้จักสามัคคี” ช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามกำลังความสามารถโดยไม่เลือกเขาเลือกเรา ต่างคนต่างให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ไม่มีการริษยาหรือแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเหมือนคอนที่อยู่ในสังคมนอกวัด

มีพระสงฆ์จำนวนมากที่สามารถยกระดับจิตวิญญาณขั้นสูงได้เพราะท่านเริ่มต้นเรียนรู้ภาษาความตายด้วยการเจริญมรณสติ นึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก บางครั้งก็ต้องไปเรียนภาษาความตายกับชาวกศพในป่าช้า การเข้าถึงภาษาความตายทำให้พระภิกษุสามารถสลัดตัวคนอันเป็นเหตุแห่งทุกข์ และสามารถก้าวเข้าสู่แดนอริยะได้

กรณีตัวอย่างของการเผชิญหน้ากับความตายที่ดีคือ “คลาสสิก” ที่สุดกรณีหนึ่งเท่าที่เคยพบเห็นมา คือกรณีของคนไทยคนหนึ่ง ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องโทษประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษเข้าสู่ร่างกาย แต่ด้วยความที่สามารถเข้าถึงความตายก่อนวันประหารจริง เขาจึงสามารถเผชิญหน้ากับความตายได้อย่างองอาจสง่างาม สมกับความเป็นชาวพุทธ

เรื่องจริงที่เกิดขึ้นนี้ ถูกนำมาถ่ายทอดโดยพระอาจารย์ปสันโน พระวิปัสสนาธุลาภิกษุคนสำคัญของหลวงพ่อบุชา สุภัทโท แห่งวัดอภัยคีรี วัดเกรวณิกายจากแดน

สยาม ที่ Red Wood Valley มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งเป็นสถานที่เผยแพร่ธรรมะของพระพุทธเจ้าแก่ชาวตะวันตกอย่างเอาการเอางานในปัจจุบัน

พระอาจารย์ปสันโนเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้ต้องโทษประหารชาวไทยรายนี้ในฐานะ “ที่ปรึกษา” (counselor) ก่อนเข้ารับประหารด้วยการฉีดยาพิษเพียงไม่กี่วัน และท่านกล่าวว่ารู้สึก “เป็นบุญ” ที่มีโอกาสพบกับ “คุณเจ” ผู้ต้องโทษประหารชาวไทยรายนี้

ท่านเล่าไว้ในหนังสือว่า “คุณเจ” สารภาพว่าได้ร่วมในการปล้นทรัพย์เมื่อปี 2526 แต่ไม่ได้ฆ่าเจ้าทรัพย์ หมายความความของเขาได้ต่อสู้เรื่อยมา เพื่อขอลดหย่อนผ่อนโทษ แต่ก็ล้มเหลวทุกครั้ง และจะต้องถูกประหารชีวิตสถานเดียวด้วยการฉีดยาพิษเข้าสู่ร่างกายในเวลา 24.00 น. ของวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2542 ที่เรือนจำ ซาน เควนติน นครซานฟรานซิสโก

ใคร ๆ ก็คงพอคาดเดาได้ว่าคนที่รู้ว่าตนเองจะต้องตายแน่ ๆ ในเวลานั้น สภาพจิตใจจะหวาดกลัวสับสน ว้าวุ่นอย่างไรบ้าง ถ้าหาก “จัดการ” กับจิตใจของตนเองไม่เป็นแล้ว ไร้ทุกอย่างก็คงเลวร้ายอย่างสุดจะบรรยาย

ท่านเล่าว่า ในระหว่างที่รอคอยความตาย คุณเจได้ใช้ประสบการณ์จากการที่เคยบวชเรียนเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาที่เมืองไทย ศึกษาศาสนาพุทธอย่างลึกซึ้ง และปฏิบัติธรรมด้วยตนเองภายในคุก จนสามารถพลิกผันสถานการณ์ของจิตใจ และท้ายที่สุดเขาสามารถเปลี่ยนของตนเองให้สูงขึ้น จนสามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้และสามารถเดินเข้าหาความตายอย่างสง่างาม

“.....เจบอกกว่า ไม่เสียดายที่จะถูกประหารเพราะการอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น บิบบังคับให้เขาแสวงหาสิ่งที่จะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อชีวิต เขาไม่แน่ใจว่า ถ้าหากอยู่ธรรมดา จะมีความเข้าใจขนาดนี้หรือเปล่า...”

“.....เจเล่าให้ฟังว่าหลังจากถูกตัดสินประหารชีวิตแล้ว 6-7 ปี เขาอยู่ในเรือนจำ ก็เกิดความรู้สึกว่า เขาจะต้องรีบตัดสินใจว่าจะอยู่อย่างคนที่ผูกโกรธ มีความอาฆาตแค้นหมอง มีอกุศลกรรมทั้งหลายครอบงำจิตใจ หรือ เขาจะรีบพัฒนาจิตใจ ให้เป็นจิตใจที่ดี จิตใจที่มีธรรมะ จิตใจที่สงบ...”

“...เมื่ออาตมาเห็นเง เขาไม่เหมือนคนโกธคล้ายผู้มีสุขภาพจิตดีเขาได้ใช้ชีวิตในช่วงสุดท้ายอย่างมีคุณค่าทุกอย่างดูเป็นปกติ ไม่มีอะไรส่อเค้าเลยว่า เทียง คินของวันมะริน ผู้ชายคนนี้จะถูกประหาร เขาจะต้องตายแล้ว....”

“...ก่อนเวลาประหารหกชั่วโมง นักโทษจะต้อง ลากรอบครัวและเพื่อน ๆ ไปสู่ห้องขังพิเศษซึ่งอยู่ติดกับห้อง ประหาร เฉพาะผู้นำทางศาสนาเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ ติดตามไป ผู้คุมมีหกคนจะร่วมทำหน้าที่ในห้องประหาร

อ่าน “ลัทธิสิ่งที่อยู่ในใจ” มาถึงตอนนี้ ผู้เขียน รู้สึกเหมือนมีอะไรมาจุกที่หน้าอก ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้เป็นอะไร กับคนตายเลขสัณนิค แต่ก็จินตนาการเห็นภาพสุดท้ายของการพลัดพรากจากกันแบบต่อหน้าต่อตาของคนที่ถูกใครผูก พันซึ่งกันและกัน ตาของผู้เขียนจ้องเขม็งไปที่ตัวหนังสือ แบบไม่กระพริบ รู้สึกลมหายใจอึดอัดราวกับว่าตนเองอยู่ใน สถานการณ์แห่งความตายนั้นด้วยอีกคนหนึ่งและมีความปรารถนาอยากคืนรนต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากมัน พระอาจารย์ปล้นโนสาธยายต่อไปว่า

“...อาตมาได้ตกลงกับเงไว้แล้วว่า พอถึงเวลาที่สมควร ก็ให้เงขอพระไตรสรณคมณ์ขอรับศีลเป็นภาษาบาลี เป็นเบื้องต้น ก็เป็นช่องที่จะได้อบรมเขาว่า สรรณะที่พึ่งคืออะไร พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คืออะไร แล้วก็เทศน์สั้น ๆ กัณฑ์หนึ่ง...”

“...คืนนั้น อาตมากับเง มีโอกาสได้อยู่ด้วยกันอย่างเต็มที่ เราก็นั่งสมาธิ สันทนาธรรม และสวดมนต์โดยเฉพาะ การแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศล... เจขอให้อาตมาแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลไปยังทุกคนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทนายความของเขาด้วย...”

ควรเติมข้อมูลตรงนี้ด้วยว่า ในตอนที่เจอถูกจับครั้งแรก เงไม่ได้รับความช่วยเหลือจากใครเลย ไม่ว่าจะเป็นสถานชุกไทย ญาติพี่น้องที่อยู่เมืองไทยเพราะไม่มีใครทราบเรื่อง

ถ้าหากสถานชุกไทยทราบ จะต้องเข้ามาช่วยเหลือเป็นธุระในการจัดหาทนายความเพื่อสู้คดี แต่สถานชุกไทย ในอเมริการับทราบหลังจากที่มีการตัดสินประหารชีวิตไปแล้ว ในขณะที่การพิจารณาก็เป็นไปอย่างรวบรัด ทนายที่ทำหน้าที่แก้ต่างก็มีวโปรณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ทำให้ไม่มีหลักฐานเพียงพอสำหรับการต่อสู้คดี

แม้จะสามารถหาหลักฐานใหม่ได้ แต่คดีความก็ตัดสินไปแล้ว ไม่สามารถนำเข้าไปพิจารณาในชั้นศาลอีกได้

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงเป็นทั้งความบกพร่องของคนที่เกี่ยวข้องและความโชคร้ายที่ไม่สามารถจะแก้ไขได้แต่เงก็ไม่ยอมเสียเวลาไปกับการดำเนินในความบกพร่องทั้งหมด

“ตลอดคืนนั้น เราก็นั่งสมาธิบ้าง สวดมนต์บ้าง สันทนาธรรมบ้าง เพราะฉะนั้น เงจึงสงบมาก และสามารถกำหนดจิตแน่วแน่อยู่กับอารมณ์กรรมฐาน ...เกือบหกทุ่ม เขาก็มาบอกว่า จะพาเงไปแล้ว พอเงเรียก เขาก็ถูกเดินออกไป เงไม่หวั่นไหว ไม่ตกใจกลัว ยกมือไหว้อาตมาบอกว่า “ผมลาครับ” แล้วก็เข้าไปในห้องประหาร...”

“...อาตมาได้ยินเสียงการเตรียม เชาร์คเงไว้กับเก้าอี้ ซึ่งอาตมาได้กำชับแล้วว่าอย่าได้ไปสนใจกับอย่างอื่น ให้สนใจในการทำจิตใจให้สงบที่สุด หนักแน่นที่สุดสบายที่สุด พิจารณาการปล่อยวาง...”

“...ตอนเช้านั่งดูหนังสือพิมพ์ เขารายงานว่า เจนอนนิ่ง หลับตา รอรับการประหารอย่างสงบ อาตมารู้สึกภูมิใจ เพราะเชื่อว่าเงกำลังกำหนดจิต...”

“...อาตมาเป็นบุญที่ได้อยู่กับเง มันเป็นประสบการณ์ที่ช่วยสลัดตรรกของเราลงได้มากที่สุดที่เราคิดไม่ได้ว่า ถ้าเป็นพวกเราเจอสภาพอย่างเดียวกันนี้บ้าง เราจะเป็นอย่างไรกับการจะได้สัมผัสความตายอย่างเป็นรูปธรรมจริงๆ โดยที่รู้เวลาแน่นอนด้วย ไม่ใช่แค่คำว่า จะตายวันใดวันหนึ่งในอนาคต แต่รู้แน่ๆว่า 24.01 นาฬิกาของวันนั้น เราจะต้องตาย....”

บทความเรื่องนี้แทบไม่ต้องมีบทสรุปว่าทำอะไร จึงจะตายดี ความตายไม่ใช่เรื่องของอนาคตแต่เป็นเรื่องของ “ปัจจุบัน” ที่จะต้องเรียนรู้และตื่นอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถเผชิญหน้ากับความตายได้อย่างสง่างาม

ศาสนาพุทธมีบทเรียนเรื่องความตายไว้มากมาย แต่ท้ายที่สุดบทเรียนเหล่านั้นจักมีคุณค่าและความหมายต่อชีวิตของแต่ละคนได้ก็ต่อเมื่อได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยการระลึกถึงความตายในฐานะของกัลยาณมิตรของชีวิตซึ่งคนต้องอยู่กับเขาตลอดเวลาทุกลมหายใจเข้าออก เมื่อใดที่ความตาย “ทำงาน” ใครก็ไม่อาจช่วยได้ นอกจากตัวของตัวเองเท่านั้น ภายใต้อัจฉริยะจริงและประสบการณ์เกี่ยวกับความตายที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้เชื่อว่าคนสามารถเลือกได้ว่าจะตายแบบไหน จะตายดี หรือจะตายแบบไหน

หมายเหตุ ท่านที่สนใจเรื่องราวของคุณเจ (จตุรันต์ ศิริพงษ์) โปรดติดตามอ่านได้จากหนังสือ เรื่อง "สัมผัสสิ่งที่
อยู่ในใจ" จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมะบรรณาการ โดยคณะศิษย์ของพระอาจารย์ ปันโน ภิกขุ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ
26 กรกฎาคม 2543

